

ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชลบุรี

สุภาภรณ์ ก่อเข็ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2548

ISBN 974-502-559-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สุภาภรณ์ ก่อเข็ม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มร.สมพร สุทัศน์ย์)

..... กรรมการ

(ดร.ฉันทนา จันทวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 24 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความเมตตากรุณาและความอนุเคราะห์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณา ให้คำแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สมพร สุทัศนีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงศ์อินทร์ บาทหลวง ดร.วีระ พังรักษ์ บาทหลวง ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.สมโภชน์ เอนกสุข ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณ ดร.ฉันทนา จันทวงศ์ กรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิจัย จึงทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 42 จังหวัดชลบุรีทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบบูชาพระคุณบุพการีบูรพาจารย์ตลอดจนญาติพี่น้องผู้มีพระคุณทุกท่าน อีกทั้งคุณมยุรี วิสูตราศัย และ คุณจิตสุภาณัฐ ประยงค์รัตน์ ที่เป็นกำลังใจคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัย และบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ด้วย

สุภาภรณ์ ก่อเข้ม

42923934: สาขาวิชา: จิตวิทยาการแนะแนว; กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)

คำสำคัญ: โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว/ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์/ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สุภาภรณ์ ก่อเข็ม: ผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชลบุรี (THE EFFECTS OF A GUIDANCE ACTIVITY PROGRAM ON DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ระพีพันธ์ ฉายวิมล, คค., วิณี ชิตเชิดวงศ์, กศ.ม., สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์, Ed.D. 178 หน้า. ปีพ.ศ. 2548. ISBN 974-502-559-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 42 ที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 6 คน และกลุ่มควบคุม 6 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวจำนวน 11 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียนในชั้นเรียน การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance: One between-Subjects Variance and One within-Subject Variable) และทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

42923934: MAJOR: GUIDANCE PSYCHOLOGY; M.Ed. (GUIDANCE PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: GUIDANCE ACTIVITY PROGRAM/ DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE/ LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS.

SUPAPORN KOCHER: THE EFFECTS OF A GUIDANCE ACTIVITY PROGRAM ON DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN CHONBURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: RAPIN CHAYVIMOL, Ph.D., VINEE CHITCHUTVONG, M.Ed., SURIN SUTTITATHIP, Ed.D. 178 P. 2005. ISBN 974-502-559-3

The purpose of this research was to study the effects of a guidance activity program on development of emotional intelligence of lower secondary school students. The sample consisted of 12 students randomly selected from the lower secondary school students of Thairathwittaya 42 school in Chonburi Province who scored below percentile 25 of emotional intelligence test. They were randomly assigned to the experimental group and the control group with six students in each group.

Subjects in the experimental group is the eleven session guidance activity program of the lower school students for 5 weeks. The control group was taught with the conventional instruction. The data collecting was divided into three phase: the pretest, the posttest and the follow-up. The statistics used in analyzing the data were Repeated Measures Analysis of Variance: One Between-Subjects Variance and One Within-Subjects Variable, and the Newman-Keuls Procedure.

The results revealed that there was a statistically significant interaction at the .05 level between the methods and the duration for the experiment. Subjects' emotional intelligence in the experimental group is higher than subjects in the control group in the posttest phase and in the follow-up phase at the statistical significance of 0.5. Subjects' emotional intelligence of the experimental group in the posttest phase and in the follow-up phase is higher than the pretest phase at the statistical significance of .05. There were no significant difference between the emotional intelligence level of the posttest phase and the follow phase within the experimental group.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	7
ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์.....	7
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์.....	10
ความเป็นมาเกี่ยวกับการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์.....	13
องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์.....	14
แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว.....	40
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว.....	40
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว.....	42
หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	47
ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	58
การดำเนินการทดลอง.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สมมติฐานของการวิจัย.....	77
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	102
ภาคผนวก ค.....	171
ภาคผนวก ง.....	175
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	178

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงหมวดและคุณภาพของความฉลาดทางอารมณ์ในทักษะของบาร์ออน.....	24
2 แสดงผลการทำแบบทดสอบของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	37
3 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	62
4 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มฝึก โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุม ที่ใช้วิธีปกติ.....	67
5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	70
6 แสดงผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง.....	72
7 แสดงผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลอง.....	72
8 แสดงผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผล.....	73
9 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาในกลุ่มนักเรียนที่ได้รับโปรแกรม กิจกรรมแนะแนว.....	73
10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ของนักเรียน กลุ่มฝึก โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)	74
11 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาในกลุ่มควบคุม.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงทฤษฎีอารมณ์ของเจมส์ลง.....	11
2 แสดงกรอบแนวคิดใหม่ของความฉลาดทางอารมณ์.....	20
3 แสดงกรอบแนวคิดใหม่ของความฉลาดทางอารมณ์.....	20
4 แสดงกรอบแนวคิดใหม่ของความฉลาดทางอารมณ์.....	21
5 แสดงกรอบแนวคิดใหม่ของความฉลาดทางอารมณ์.....	21
6 แสดงโมเดลของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของคูเปอร์และชาวาฟ.....	22
7 องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์.....	27
8 วงจรแห่งสัมพันธภาพ.....	35
9 แสดงกรอบความคิดกิจกรรมแนะแนว.....	41
10 ผังมโนทัศน์กิจกรรมแนะแนวช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3.....	43
11 แสดงภาระงานในการแนะแนว 5 งานหลัก.....	46
12 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในระยะต่าง ๆ ของนักเรียนกลุ่มฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุม.....	68
13 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของนักเรียนกลุ่มฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม.....	69
14 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนกลุ่มฝึกโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม กับระยะของการทดลอง.....	71